

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Кирилка Симеонова Тагарева** - ръководител катедра Психология в
Пловдивския университет "Паисий Хилендарски",

на дисертационния труд на **Ирина Петрова Бойкинова**

на тема: „**Предиктори на родителския стрес, влияещи на родителския стил
при деца с нарушения (5-10 год.)**“,

за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**“ в област на висше
образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2
Психология, научна специалност Педагогическа и възрастова психология

1. Общо представяне на процедурата

Със заповед № УМО 18/3.10.2022г. на Ректора на Бургаския свободен университет
съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на
дисертационен труд на тема: „Предиктори на родителския стрес, влияещи на родителския
стил при деца с нарушения (5-10 год.)“ за придобиване на образователната и научна
степен 'доктор' в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.2. Психология, докторска програма Педагогическа и
възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Ирина Петрова Бойкинова.
Научен ръководител е доц. д-р Диана Циркова от Бургаския свободен университет.

Дисертационният труд е обсъден на заседание на ПС по Психология към Центъра
по хуманитарни науки при Бургаския свободен университет и е насочен за публична
защита.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд на Ирина Бойкинова е посветен на родителстването на деца
от предучилищна и начална училищна възраст с нарушения в развитието. Проблемът е
актуален в научно и научно-приложно отношение. Актуалността се изразява в опита да се
постигне по-разширено разбиране за един от основните фактори в детското развитие –
ролята на родителите и да се обогати научното знание по отношение на децата със
специални образователни потребности. В практичен план, постоянно се търсят начини за
ефективна терапия при децата с нарушения и в този аспект е интересно да се изследва
емпирично връзката между родителския стрес и родителският стил на възпитание.

3. Познаване на проблема

Ирина Бойкинова познава състоянието на проблема и оценява творчески
литературния материал. В литературния обзор са включени 216 източници, 33 от тях са
на кирилица, 183 са на латиница и 3 интернет адреса.

4. Методика на изследването

Методите, които И. Бойкинова избира да приложи в своето емпирично изследване й позволяват да постигане поставената цел и да получи адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. Инструментите са:

- Parenting Sense of Competence Scale (Gibaud-Wallston & Wandersman, 1978; Johnston & Mash, 1989) за изследване на родителската ефикасност. Самооценъчната скала е със 17 твърдения, оформящи 2 подскали: Удовлетвореност и Ефикасност.
- Скала за издръжливост на Конър-Дейвидсън (Connor-Davidson Resilience Scale) (Connor, & Davidson, 2003; Занкова, 2012). CD-RISC е кратък самооценъчен въпросник, използван за измерване на резилиънс като развитиен личностен ресурс.
- Parental Stress Scale (Berry, J. O., & Jones, W. H. (1995). Parental Stress Scale е самооценъчна скала за изучаване на родителския стрес, съдържаща 18 твърдения, представящи удоволствие или положителни теми на родителството (емоционални ползи, самообогатяване, личностно развитие) и отрицателни компоненти (искания за ресурси, алтернативни разходи и ограничения).
- Въпросник за изследване на родителския стил (Т. Стоева, 2010), съдържащ 44 айтема и групиран в 11 скали: Приемане, Симбиоза, Авторитарност, Сътрудничество, Прилагане на наказание, Емоционална дистанцираност (неявно отхвърляне), Ригидност, Емотивност, Фрустрация, Емпатия, Опека.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и на приносите

Представеният дисертационен труд е с обем от 207 страници, от които 194 стр. са основен текст и 13 стр. са приложения. Структурата включва увод, три глави, заключение, библиография и приложения.

В първа глава е представен теоретичен анализ на вижданията за детското развитие и ролята на семейството и родителите в този процес. Разгледани са нарушенията в развитието. Дефинирани са основните конструкти: родителски стрес, родителска ефикасност, резилиънс, родителски стил и родителско отношение към детето с нарушение в развитието. Във втора глава е изведена постановката на емпиричното изследване с цели, обект, предмет, хипотези, задачи и методи на изследване. Третата глава е посветена на анализът на получените резултати. Извършен е сравнителен анализ на резултатите от изучаваните конструкти в две групи изследвани лица – при родители на деца с нарушения в развитието и при родители на деца без нарушения.

Направени са обобщения и изводи, които са логически следствие от получените резултати.

Ирина Бойкинова претендира шест приноса. Смятам, че те имат място в

представения дисертационен труд. Дисертацията трябва да бъде оценена по достойнство, като интересно, актуално и иновативно научно-приложно изследване.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите, които отразяват резултати на дисертацията са общо шест. Всичките са самостоятелни статии. Пет от тях са публикувани в Годишници на Бургаския свободен университет и една – в сборник. Посветени са на родителския стил, родителската самоефикасност, родителския стрес и на адаптация на основни инструменти в изследването.

Считам, че формулираните приноси и получени резултати са лична заслуга на дисертантката.

7. Автореферат

Авторефератът дава ясна представа за дисертационния труд. Той е направен според изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Качеството на оценяваната разработка е безспорно и това позволява да препоръчам авторката продължи да работи в тази област, като разшири и задълбочи своите изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на **Ирина Петрова Бойкинова** в област на висше образование: Социални, стопански и правни науки, професионално направление Психология, докторска програма Педагогическа и възрастова психология.

21.10.2022г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Кирилка Тагарева/